

METODIKA OCHRANY SKLÁRNY PODLESÍ - "VOGELSANG" U KAŠPERSKÝCH HOR

• 1. CHARAKTERISTIKA LOKALITY

Terénní reliktů zaniklé sklářské hutí Podlesí - "Vogelsang" se nacházejí ve třech zjištěných polohách v oblasti Huťské hory. Z geomorfologického hlediska jde o jednu z nejvýše položených lokalit svého druhu v Československu, a z hlediska průmyslové archeologie pak o absolutně nejvýše položenou lokalitu u nás, dosud zjištěnou. (Nadmořská výška Huťské hory u vrcholu činí přes 1000 metrů, poloha hutí je cca 200 metrů pod vrcholem.) Nejbližší poloha sklářské hutí k vrcholu Huťské hory, kde Muzeum středního Pootaví pod vedením Jiřího Fröhliche provádělo výzkum sklářské pece a reliktů kamenného zdiva různých objektů, je podle současného stavu výzkumu velmi bohatá na nálezy dobové keramiky, skla a skelné hmoty.

Pozoruhodný je především nález tělesa sklářské pece s velmi výrazně zachovaným fragmentem klenby a s fragmenty kamenného zdiva "brány" (vsádkového otvoru) a chladicího kanálu (?). Celé těleso pece je ve velmi zachovalém stavu, kvalitně vypreparováno. Rovněž velmi dobře jsou zachovány reliktů základového zdiva příslušného stavebního objektu sklárny. V bezprostředním okolí objektu se rovněž nacházejí doposud neodkryté reliktů kamenného zdiva z objektů, jejichž funkci prozatím nelze blíže určit (výrobní, hospodářské objekty).

Nižší poloha pravděpodobně téže hutí se nachází u lesní cesty do Podlesí (statku německy zvaného a známého mezi starousedlíky pod názvem Vogelsang). Zde se dochoval zděný fragment s komínovým sopouchem, sloužící v současnosti jako součást lesní chaty Státních lesů. Po pravé straně kolmo k lesní cestě se zachovala lednice pro vodní kolo (či 2 kola?).

Konečně třetí poloha sklářské hutí je v současnosti zcela srovnána do okolního terénu za statkem Podlesí - "Vogelsang". Poloha je rovněž bohatá na povrchové nálezy skla, keramiky a skelné hmoty.

• 2. METODIKA OCHRANY LOKALITY

Vzhledem k tomu, že terénní reliktů sklářské hutí se nacházejí v poměrně vysokých a zalesněných polohách - a právě díky této poloze se zachovaly ve výše popsaném stavu - jediné dosud známé nebezpečí jejich likvidace hrozí ze strany případných lesnických prací (těžba, úprava komunikací apod.). Za současného stavu poznání lokality je třeba zabezpečit:

- reliktů u vrcholu Huťské hory zapsáním do státního seznamu nemovitých kulturních památek jako technickou (archeologickou) památku, dále zajištěním proti zničení ohrazením odkryté sondy a zabezpečením pece proti devastaci vývratem vzrostlého smrku, který se nachází v horní části kupole pece
- chátrající stavební objekty statku Vogelsang, které tvořily hospodářské zázemí a nedílnou součást hutí rovněž zapsat do státního seznamu nemovitých památek a nalézt pro ně vhodného uživatele, respektujícího stavební charakter těchto objektů, neboť v tomto případě hrozí nebezpečí totální devastace celého areálu

- pokračování archeologického výzkumu až do optimálního vytěžení všech poznatků o polohách lokality
- po ukončení archeologického výzkumu relikty u Huťské hory konzervovat buďto v terénu včetně pece, anebo (nejméně vhodná varianta pro krajně nepříznivou situaci) relikty pece přenést jako celek a instalovat v příslušném muzeu jako exponát. Posledně uvedená varianta by však snížila význam celé lokality na minimum, a proto se doporučuje provést pouze v případě totálního narušení nebo zničení lokality, což je bohužel možnost, kterou ani dnes nelze vyloučit.

• 3. ZÁVĚR

Technické muzeum v Brně jakožto metodické pracoviště pro obory průmyslové a industriální archeologie vysoce oceňuje výzkum Muzea středního Pootaví jak z hlediska unikátních terénních nálezů, tak z hlediska provádění terénních prací. Doporučuje, aby relikty sklárny Vogelsang byly chráněny jako památka nejméně II.kategorie (pokud bude v budoucnosti platit tato kategorizace), a jako takové byly řádně kulturně a společensky využity. V každém případě je třeba spojit úsilí všech zainteresovaných institucí - muzeí, památkové péče i správy chráněné oblasti - a zabránit devastaci či dokonce zničení této lokality. Bylo by neodpustitelnou chybou připsat na konto minulého vývoje ještě dnes tak zachovalou lokalitu jako je Vogelsang - Podlesí.

Nakonec mi dovoluňte upřímně poděkovat pořadatelům tohoto semináře. Po dlouhá léta v období normalizace byla půda tohoto semináře jako pro mne, tak pro mého manžela (spoluautora tohoto příspěvku), jedinou možností odborného vystoupení v oboru, ve kterém jsme nesměli oficiálně pracovat.